

PLÁN BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVIA PRI PRÁCI
NA STAVENISKU

NÁZOV STAVBY:
Dvojtriedna MŠ Hostice

Investor: **Obec Hostice**

Generálny dodávateľ stavebnej časti:

CASON CONSULTING, a.s., SNP 11, 979 01 Rimavská Sobota

Vypracoval:

Ing. Ladislav Andrášik

Dátum:

28.11.2023

Tento plán BOZP bol vypracovaný na základe dokladov a informácii o dotknutej stavbe a je určený výhradne pre potreby realizácie dotknutej stavby.

Všetky strany zúčastnené na realizácii stavby „Dvojtriedna MŠ Hostice“, realizovanej v intraviláne obce Hostice, parcela č. 84, (ďalej uvádzané ako „Stavba“) zaisťujú vhodné podmienky pre bezpečnú a hladkú realizáciu a vykonávajú všetky potrebné opatrenia, aby zabránili akýmkoľvek nehodám i udalostiam, ktoré by mohli viesť k poškodeniu zdravia, k ťažkému, alebo ku smrteľnému zraneniu osôb, alebo poškodeniu majetku, alebo životného prostredia, alebo by ich mohli negatívne ovplyvniť.

„BEZPEČNOSŤ PREDOVŠETKÝM“

Aby bolo možné dosiahnuť tento hlavný cieľ, je nevyhnutné aby všetci zhotovovatelia a ich podzhotovovatelia zúčastnení na stavbe dodržiavali ustanovenia tohto Plánu a v ňom uvedených právnych predpisov.

Požiadavky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (BOZP)

Všetky práce a činnosti v rámci stavby je potrebné vykonávať so zreteľom na:

- ochranu zdravia a bezpečnosti zamestnancov a personálu zhotoviteľov a ostatných strán zúčastnených na stavbe;
- vytvorenie pozitívneho a bezpečného pracovného prostredia;
- ochranu verejnosti pred zranením a materiálными škodami;
- ochranu životného prostredia.

Popis stavby- stavebno-technické riešenie:

Projektová dokumentácia rieši novostavbu MŠ v areáli školy. Jestvujúca MŠ je nevyhovujúca zo stavebnotechnického a hygienického hľadiska. Pôdorysné rozmery 24,5 x 13,25 m. Objekt je dvojpodlažný so zmenou zastrešenia z typu sedlovej strechy na plochú s vonkajším odvodnením.

Hlavný bezbariérový vstup do 1.NP objektu je situovaný zo severnej strany s výškovým prevýšením 0,15 m od terénu. Naň nadväzuje schodište do 2.NP a šatne detí na 1. NP. Na prízemí je umiestnená jedna trieda s počtom 20 detí od 3 – 4 rokov. Spacia miestnosť je stavebne oddelená a priamo nadväzuje na triedu. Z miestnosti šatne a herne je sprístupnené hygienické zariadenie pre deti s počtom 5 WC , 5 umývadiel a jedna sprchová kabínka. Zo severnej strany taktiež je situovaný služobný vstup pre učiteľky mš , na ktorý nadväzuje kancelária, denná miestnosť učiteľov , WC učiteľov a miestnosť uskladnenia prádla. Vstupná chodba prepojuje priestory kuchynky a únikové schodište do 2. NP.

Kuchynka situovaná vo východnej časti objektu slúži na ohrev jedál, prípravu desiaty a olovrantov. Objekt je súčasťou areálu ZŠ, kde sa nachádza jedáleň, ktorá bude pripravovať obedy aj pre prevádzku MŠ.

Prepravné nádoby stravy sa budú umývať v objekte jestvujúcej kuchyne. Kuchynka bude vybavená výdajným otvorom a otvorom na príjem špinavého riadu. V danom objekte MŠ je kuchynka vybavená výťahom na prepravu stravy do 1. poschodia. Príslušenstvom prevádzky kuchyne je príručný sklad balených potravín a nápojov, miestnosť odpadu , ktorý je potrebné klimatizovať, denná miestnosť personálu kuchyne s príslušným WC.

Zo strany areálu je situovaný samostatný vchod pre prevádzku kuchyne a samostatný vchod pre technickú miestnosť s umiestnením výhrevného telesa so zásobníkom TUV.

Na 1. poschodí sú riešené dve triedy od 5 – 6 rokov, jedna trieda s počtom 20 detí s oddelenou spacou časťou a trieda s počtom 10 detí , ktorá plní funkciu herne a spálne. Vo väčšej triede je situovaná aj jedáleň detí. Na jedáleň nadväzuje kuchynka s prepojením prízemna výťahom na prísun stravy. Obe triedy sú prepojené na hygienické priestory s počtom 5 WC , 6 umývadiel a šatňu detí. Na 2. NP v časti únikového schodiska sú situované skladová miestnosť, denná miestnosť so sociálnym zázemím a miestnosť upratovačky.

Všetky priestory bez prirodzeného osvetlenia a vetrania budú presvetlené umelým osvetlením a odvetrané núteným vetraním. Obklad stien v hygienických miestnostiach sa prevedie do výšky 1,5 až 2,1 m, steny sa opatria umývateľnou maľbou.

Predpokladaný postup výstavby

Jednotlivé práce budú vykonávané podľa časového harmonogramu prác vypracovaného dodatočne - na základe podkladov od hlavného zhotoviteľa. Termín trvania stavby cca 12 mesiacov.

Podmienky a požiadavky pri vstupe na stavenisko

Povinné dokumenty

Pred zahájením svojich činností na Stavenisku musia zhotoviteľ a jeho podzhotoviteľia predložiť stavebníkovi k nahliadnutiu nižšie uvedené povinné dokumenty, ktoré sú podmienkou vstupu a musia byť k dispozícii v aktualizovanej podobe počas celého realizačného obdobia.

- **Výpis z obchodného registra** (kópia) s rozpisom predmetu činnosti spoločnosti.
- **Zmluvné podmienky** (kópia) medzi zhotoviteľom a medzi každým podzhotoviteľom týkajúca sa vzájomných vzťahov a zodpovednosti za dodržiavanie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ochrany pred požiarimi a životného prostredia.
- **Poverenie zodpovednej osoby za BOZP** vydané štatutárnym zástupcom zhotoviteľa. Zodpovedná osoba musí mať minimálny stupeň zaškolenia pre vedúcich zamestnancov (pokiaľ nemá spôsobilosť bezpečnostného technika) v akreditovanom školiacom stredisku SR, alebo spôsobilým bezpečnostným technikom s preukázateľným záznamom zo školenia obsahujúcim platné právne predpisy BOZP v SR a identifikáciu (spôsobilosť) školiteľa (je súčasťou Identifikačného listu).
- **Analýza rizík**, identifikácia a hodnotenie rizík (nebezpečenstiev a ohrození) vykonávaných činností (pod)zhotoviteľom (čím môžu ohroziť ostatných).
- **Technologický postup prác** - popis technologického postupu vrátane prehľadu preventívnych opatrení vyplývajúcich z analýzy rizík. Záznam o oboznámení zamestnancov s týmito postupmi.
- **Preberací/odovzdávací protokol staveniska/pracoviska** (Zápis o odovzdaní staveniska) - prebratie staveniska/pracoviska, potvrdenie plnej zodpovednosti Zhotoviteľa/ podzhotoviteľa za BOZP svojich pracovníkov, zabezpečenie pracovísk/zariadení na stavenisku, vrátane prípadných dopadov na opatrenia BOZP ostatných zmluvných strán. Súčasťou protokolu o odovzdaní staveniska bude vzájomné oboznámenie z rizikami na stavenisku/pracovisku.
- **Záznam o platnom školení** a oboznámení s predpismi na zaistenie BOZP (všetkých osôb, ktoré budú vstupovať na stavenisko) v zmysle zák. č. 124/2006 Z.z. (vyhl. č.147/2013 Z.z., vyhl. 508/2009 Z.z. atď.) a v zmysle zák. č. 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarimi (vyhl. č.121/2002 Z.z.) nie staršie ako 2 roky. Záznam musí obsahovať : obsah/osnovu, prezenčnú listinu, meno lektora a ak bolo školenie vykonávané dodávateľským spôsobom aj oprávnenie školiaceho strediska.
- **Doklady o odbornej spôsobilosti** (kópie) na požadované profesie a činnosti (žeriavnik - mobilný žeriav výložníkového typu, strojník stavebných strojov, vodič, pilčík, viazač, zvárač, vodič motorového vozíka, obsluha zdvíhacích, tlakových, plynových a elektrických zariadení, elektrikár a ďalšie.).
- **Oprávnenia (pod)zhotoviteľov** na činnosť na vyhradených technických zariadeniach (vyhl. č.508/2009 Z.z.).
- **Zdravotná spôsobilosť** pre osobitné profesie (práce vo výškach, obsluha strojov a vozidiel atď.).
- **Záznam o zaškolení z poskytovania 1. pomoci** pre min. 5%, osôb z celkového počtu, najmenej však jednej osoby v skupine 20-tich pracovníkov (školenie vykonané školiteľom 1. pomoci SČK, resp. oprávnenou osobou na poskytovanie prvej pomoci).
- **Zoznam** všetkých technických zariadení, vozidiel, strojov, mechanizmov, prevozných a prenosných prostriedkov, el. zariadení a spotrebičov, el. ručného náradia, zariadení staveniska.
- **Zápisy z odborných prehliadok a odborných skúšok** (platné revízie) vyhradených technických zariadení (VTZ), osvedčení o TK vozidiel, strojov a u ostatných technických zariadení - určených výrobcov vyhlásenie o zhode, zariadení staveniska (stavebné bunky, sklady, staveniskové el. rozvádzače).

- **Záznamy o kontrolách** (revíziách) elektrických spotrebičov a el. ručného náradia vrátane pohyblivých a poddajných prívodov.
- **Stavebný denník** - povinná dokumentácia stavby, kde zhotoviteľ pred zahájením diela potvrdí písomne povinnosť dodržiavať pri stavbe ustanovenia, ktoré sú uvedené v tomto pláne BOZP.

Požiadavky na poskytované OOPP

Požiadavky na poskytovaný osobný ochranný pracovný prostriedok v zmysle NV SR č. 395/2006 Z. z. :

- Osobný ochranný pracovný prostriedok, ktorý zamestnávateľ poskytuje zamestnancovi, musí :
- zabezpečovať účinnú ochranu pred existujúcimi nebezpečenstvami a predvídateľnými nebezpečenstvami a sám nesmie zvyšovať riziko,
- zodpovedať existujúcim a predvídateľným pracovným podmienkam a pracovnému prostrediu na pracovisku,
- vyhovovať ergonomickým požiadavkám, zdravotnému stavu zamestnanca a po nevyhnutnom malom prispôsobení aj telu zamestnanca, ak to osobný ochranný pracovný prostriedok umožňuje,
- byť zdravotne neškodný.
- (Pod)zhotoviteľ poskytuje osobné ochranné pracovné prostriedky podľa svojho zoznamu poskytovaných osobných ochranných pracovných prostriedkov, ktorý je vypracovaný na základe vykonanej analýzy rizík vyplývajúcich z pracovných procesov. Zoznam ďalších kritérií na výber osobného ochranného pracovného prostriedku, ktoré zamestnávateľ pri výbere zohľadňuje, je uvedený v prílohe č. 4 NV SR č. 395/2006 Z. z. Ak je to potrebné na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, zamestnávateľ môže vyberať osobný ochranný pracovný prostriedok aj podľa ďalších kritérií.
- Zoznam **povinných OOPP** pre vstup na stavbu je:
Bezpečnostná obuv s ochrannou špicou, ochranné rukavice päťprstové kombinované na prácu so strojovým zariadením, s ručným náradím a nástrojmi, ochranná prilba a výstražný odev alebo vesta s fluorescenčnými a odrazovými prvkami. Ostatné OOPP určuje (pod)zhotoviteľ na základe posúdenia rizík.

Požiadavky na zabezpečenie ochrany životného prostredia

- Pre používané chemické látky a prípravky, ktoré sú zaradené medzi nebezpečné látky, musia byť dodané karty bezpečnostných údajov (KBÚ), v ktorých musia byť uvedené všetky potrebné údaje o vlastnostiach, opatreniach pri úniku, poskytnutie prvej pomoci a podmienky prepravy a zneškodňovania týchto látok. Tieto karty bezpečnostných údajov musia byť vyvesené pri skladovaných chemických látkach. Všetci pracovníci, ktorí prichádzajú do styku s nebezpečnými chemickými látkami musia byť preukázateľne oboznámení s obsahom KBÚ.
- Stroje a strojné zariadenia a ich časti musia byť udržiavané podľa všeobecne platných predpisov a plánov opráv a údržby. Musia byť spôsobilé a zabezpečené pred únikom náplní. Na pracovisku musia byť k dispozícii zachytávacie zariadenia na rýchle zachytenie únikov. Zároveň musí byť pripravená havarijná súprava na zachytenie škodlivých látok.
- Odpady vznikajúce pri búracích prácach musia byť likvidované v zmysle zákona o odpadoch a príslušných právnych predpisov SR.

Základné práva a povinnosti účastníkov z hľadiska BOZP, koordinácia BOZP

Povinnosti a právomoci stavebníka

- Stavebník je povinný poveriť v súlade s § 3 ods. 1 NV SR č. 396/2006 Z.z. koordinátora bezpečnosti, ktorý bude koordinovať všetky činnosti týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia na stavenisku. Osoba, poverená koordináciou BOZP musí byť odborne zdatná a mať na výkon tejto funkcie náležitú spôsobilosť.
- Stavebník je povinný informovať všetkých zhotoviteľov o zvláštnych rizikách, týkajúcich sa BOZP, ktoré sú mu známe alebo o ktorých by mal vedieť. Zhotoviteľ o týchto rizikách informuje svojich podzhotoviteľov.

- Stavebník je povinný pri odhade časových úsekoch na dokončenie jednotlivých etáp prác a celkového dokončenia stavby brať do úvahy požiadavky BOZP počas stavebného procesu.
- Stavebník je oprávnený vyžadovať od účastníkov ponukového konania, aby si vytvorili dostatočnú položku v nákladoch na opatrenia v oblasti BOZP, ktoré bude potrebné vykonať počas stavebného procesu.
- Stavebník je oprávnený kontrolovať prostredníctvom koordinátora BOZP dodržiavanie pravidiel a stavu BOZP na stavenisku; závažné alebo opakované porušovanie pravidiel BOZP alebo obzvlášť nebezpečné jednanie môže byť stavebníkom považované za porušenie zmluvných povinností (pod)zhotoviteľa a dôvodom na následné vypovedanie zmluvy.

Koordinácia bezpečnosti

- Koordináciu úloh BOZP pri realizácii stavebných prác zabezpečuje koordinátor bezpečnosti, poverený stavebníkom podľa § 3 ods. 1 nariadenia vlády SR č. 396/2006 Z.z. Ustanovením koordinátora bezpečnosti nie sú zhotoviteľia zbavení zodpovednosti za bezpečnosť a ochranu zdravia svojich zamestnancov.

Preverka BOZP na stavenisku (preverka staveniska)

- Koordinátor bezpečnosti bude vykonávať pravidelné, zdokumentované preverky staveniska. Účelom preverok staveniska je:
 - kontrola dodržiavania pravidiel BOZP pri výkone jednotlivých prác a činnosti;
 - verifikovať splnenie minimálnych požiadaviek BOZP;
 - overenie, že bezpečnostné postupy a metódy predchádzania rizík stanovené zhotoviteľmi a koordinátorom bezpečnosti sú na stavenisku implementované a dodržiavané.
- V záujme získania objektívnych a neskreslených informácií o situácii na stavenisku budú preverky vykonávané vždy v rôznom čase bez predchádzajúceho oznámenia.
- Okrem preverok je koordinátor bezpečnosti v záujme monitorovania stavu BOZP oprávnený vykonávať návštevy staveniska, resp. tráviť čas na stavenisku bez akýchkoľvek obmedzení.
- V prípade zistenia nedostatkov sa bude postupovať nasledovne:
 - pri menších nedostatkoch bude zhotoviteľovi verbálne oznámené o aký nedostatok sa jedná a aké nápravné opatrenia sa od neho očakávajú;
 - pri závažnejších porušeníach pravidiel BOZP alebo pri situáciách kde hrozí bezprostredné nebezpečenstvo pre pracovníkov alebo iné osoby, bude zhotoviteľovi po odsúhlasení so stavebno-technickým dozorom investora pozastavená práca a doručené písomné upozornenie s popisom problému a očakávaných nápravných opatrení; pokračovanie v práci bude povolené len po splnení adekvátnych nápravných opatrení.
 - pri opakovanom závažnom porušovaní pravidiel BOZP alebo pri obzvlášť nebezpečnom jednaní podá koordinátor bezpečnosti stavebno-technickému dozoru investora návrh na rozviazanie kontraktu so zhotoviteľom a ukončenie jeho činnosti na stavenisku.
- Ak pracovník, ktorý má osvedčenie alebo preukaz na výkon odbornej činnosti závažným spôsobom alebo opakovane koná pri výkone tejto činnosti na stavbe v rozpore s právnymi a ostatnými predpismi na zaistenie BOZP, koordinátor bezpečnosti je oprávnený podať na IP podnet na odobratie príslušného osvedčenia alebo preukazu.

Súbežná práca zhotoviteľov

- V prípade, že na stavbe budú na jednom pracovisku súčasne vykonávané práce viacerými (pod)zhotoviteľmi, musia jednotliví (pod)zhotovitelia pred výkonom tzv. nebezpečných činností preukázateľne informovať ostatných (pod)zhotoviteľov o možnom ohrození ich pracovníkov a zodpovedajúcich preventívnych opatreniach formou písomnej informácie (osobne, faxom, e-mailom).

Povinnosti a zodpovednosti zhotoviteľa a pod/zhotoviteľov stavby

Povinnosti a zodpovednosti

- a) (Pod)zhotoviteľia musia zabezpečiť, aby ich zamestnanci a pracovníci mali náležitú odbornú a zdravotnú spôsobilosť, boli oboznámení s predpismi a pravidlami na zaistenie BOZP a ochrany pred požiarimi a aby boli kompetentní bezpečným spôsobom vykonávať prácu, ktorá im bola pridelená.
- b) (Pod)zhotoviteľia musia zabezpečiť, aby ich zamestnanci a pracovníci boli oboznámení o všetkých známych rizikách, ktoré sa môžu vyskytnúť v súvislosti s výkonom ich práce a aby boli oboznámení o bezpečných postupoch a spôsoboch práce, ktoré je nutné dodržiavať, aby sa predišlo úrazom z titulu týchto rizík. Pre tento účel sú povinní vykonať analýzu a identifikáciu rizík pre nimi dodávané práce.
- c) (Pod)zhotoviteľia musia taktiež zabezpečiť, aby ich zamestnanci a pracovníci pracovali bezpečne a vykonávali všetky činnosti a opatrenia nevyhnutné pre ich vlastnú bezpečnosť ako i bezpečnosť verejnosti.
- d) (Pod)zhotoviteľia sú ďalej povinní:
- vykonávať všetky činnosti a práce bezpečným spôsobom v súlade s týmto plánom, schváleným technologickým/ pracovným postupom a príslušnou legislatívou (prehľad najdôležitejších predpisov z oblasti BOZP je uvedený v Prílohe č.03);
 - menovať svojho zástupcu pre BOZP a poskytnúť jeho meno a kontaktné údaje koordinátorovi bezpečnosti; tento zástupca zodpovedá za realizáciu opatrení, vyplývajúcich pre zhotoviteľa podľa tohto plánu, za dodržiavanie pravidiel BOZP a komunikáciu s koordinátorom bezpečnosti;
 - vypracovať pre rizikové činnosti technologický postup ešte pred začatím prác a na vyžiadanie ho postúpiť koordinátorovi bezpečnosti;
 - vykonať odôvodnené úpravy technologického postupu, požadované koordinátorom bezpečnosti;
 - zohľadňovať pokyny koordinátora bezpečnosti a poskytovať mu požadované informácie ohľadom ich činnosti na stavbe;
 - okamžite kontaktovať koordinátora bezpečnosti po každom úraze, poranení, nebezpečnej udalosti, požiaru a/alebo podobnom incidente, či už sa jednalo o pracovníka stavby, návštevu alebo verejnosť;
 - prerokovať s koordinátorom bezpečnosti všetky činnosti a aktivity, ktoré boli posúdené ako nedostatočné alebo nevyhovujúce z hľadiska BOZP a zjednať náležitú nápravu;
 - postúpiť stavbyvedúcemu kartu bezpečnostných údajov pre všetky nebezpečné látky a prípravky, ktoré budú na stavbe používať;
 - zabezpečiť pre svojich zamestnancov a personál jednotné pracovné ošatenie s viditeľným označením firmy;
 - zabezpečiť aby všetky nimi používané dopravné prostriedky na stavenisku alebo pre dopravu osôb a materiálu na stavenisko alebo zo staveniska, mali viditeľne firemné označenie;
 - zabezpečiť, aby ich zamestnanci a personál neboli na stavenisku pod vplyvom alkoholu alebo iných omamných alebo psychotropných látok.

Identifikácia a analýza rizík

- a) Každý (pod)zhotoviteľ vypracuje pre ním dodávané práce analýzu a identifikáciu rizík. V rámci analýzy je treba vyhodnotiť:
- riziká vyplývajúce z umiestnenia pracoviska
 - riziká vyplývajúce z pracovnej činnosti pre okolie
 - riziká vyplývajúce pre súbežne vykonávané práce
 - riziká vyplývajúce pre nadväzne vykonávané práce
 - riziká vyplývajúce z jednotlivých pracovných činností
- b) Súčasťou analýzy rizík bude navrhnutie preventívnych opatrení na ich odstránenie, resp. minimalizovanie.
- c) Na základe analýzy a identifikácie rizík **zabezpečí (pod)zhotoviteľ vybavenie pracoviska zodpovedajúcim bezpečnostným značením** (Nariadenie vlády SR č. 387/2006 Z. z. o požiadavkách

na zaistenie bezpečnostného a zdravotného označenia pri práci).

Zmluvné vzťahy

- a) Spolupráca zhotoviteľov pri prevencii, príprave a realizácii opatrení na zaistenie BOZP, koordinácia činnosti a vzájomná informovanosť bude súčasťou uzatvorených zmlúv o dielo, v ktorých sa stanoví, ktorý zhotoviteľ zodpovedá za vytvorenie podmienok BOZP na spoločnom pracovisku a v akom rozsahu.
- b) V prípade zapožičania alebo spoločného užívania strojov, mechanizmov, vybavenia pracovísk a pod. je nutné stanoviť zodpovednosť za ich stav a zaistenie BOZP. Taktiež je nutné špecifikovať otázky zabezpečenia spoločných pracovísk z hľadiska udržiavania poriadku, označovania a zabezpečenia zdrojov ohrozenia, stanovenia režimu vstupu a pohybu osôb a pod.
- c) Zhotovitelia, ktorí zabezpečujú výkon svojich prác prostredníctvom pracovníkov zazmluvnených obchodným vzťahom a nie pracovnou zmluvou (tzv. živnostníci – samo zamestnávateľia) zodpovedajú za oboznámenie týchto pracovníkov s týmto plánom BOZP a so všetkými relevantnými informáciami týkajúcimi sa BOZP na stavbe v takom rozsahu, ako by sa jednalo o ich zamestnancov. Zároveň sú povinní vyžadovať od nich dodržiavanie povinností BOZP ako keby boli ich zamestnancami.

Základné bezpečnostné a zdravotné požiadavky na stavenisko

Organizačné zabezpečenie

Požiadavky ustanovené v tejto prílohe sa uplatňujú vždy, ak to vyžadujú podmienky alebo činnosť na stavenisku a iné okolnosti, alebo možné nebezpečenstvo.

Základné pravidlá BOZP na stavenisku

- a) Všetky úrazy, poranenia, požiare a nebezpečné udalosti, musia byť okamžite hlásené stavbyvedúcemu a koordinátorovi bezpečnosti.
- b) Bezpečnostné značenie musí byť plne rešpektované.
- c) Pracovníci musia správnym spôsobom používať náležité OOPP v súlade s požiadavkami technologického postupu prác (TPP), karty bezpečnostných údajov (KBÚ) alebo odporučeniami výrobcu.
- d) Pracovisko musí byť udržiavané trvalo čisté a prístupové cesty bez prekážok. Stavebný odpad musí byť pravidelne odstraňovaný.
- e) Alkohol, omamné a psychotropné látky nebudú na stavenisku tolerované; osobám pod vplyvom alkoholu alebo drog nebude umožnený vstup na stavenisko, resp. budú zo staveniska vykázané.

Záväznosť

- a) Tento Plán BOZP na stavenisku je platný v rámci stavby „**Výstavba a rekonštrukcia chodníkov Bátka**“.
- b) Je záväzný pre investora, stavebníka a (pod)zhotoviteľov a všetkých ich zamestnancov. Vzťahuje sa taktiež primerane aj na osoby, ktoré sa s ich súhlasom zdržiavajú v priestoroch a objektoch stavby.
- c) (Pod)zhotovitelia sú povinní v náležitom rozsahu oboznámiť s preventívnymi opatreniami, zahrnutými v tomto pláne všetkých svojich zamestnancov a personál a vyžadovať ich držičanie. O oboznámení musí byť vyhotovený písomný záznam. Pre tento účel zabezpečí stavbyvedúci distribúciu plánu všetkým (pod)zhotoviteľom.

Zásady BOZP pre výkon prác s osobitným nebezpečenstvom

Práce s osobitným nebezpečenstvom na predmetnej stavbe sú:

1. práce, pri ktorých sú zamestnanci vystavení nebezpečenstvu pádu z výšky, kde sa riziko zvyšuje charakterom práce, použitým pracovným postupom alebo podmienkami pracovného prostredia na stavenisku,
 2. montáž alebo demontáž ťažkých konštrukčných prvkov.
- a) Pri stavebných prácach s osobitným nebezpečenstvom - práca vo výške a nad voľnou hĺbkou sa **na všetkých pracoviskách osoba vykonávajúca stavebné práce zabezpečuje proti pádu počas celej doby výkonu prác**
 - od výšky 1,5 m,
 - do voľnej hĺbky, kde hrozí utopenie, zapadnutie v jamách a nádržiach s vodou, vápnom, maltou, zasypanie materiálom alebo iné nebezpečenstvo poškodenia zdraviakolektívnym zabezpečením alebo osobným ochranným pracovným prostriedkom proti pádu. Druh a spôsob zabezpečenia, v prípade použitia OOPP proti pádu aj určenie kotviacich bodov určí zhotoviteľ podľa konkrétnych požiadaviek v bezpečnom pracovnom postupe.
 - b) Pri stavebných prácach s osobitným nebezpečenstvom sa vykonajú opatrenia na zamedzenie vstupu osôb, ktoré tam neplnia pracovné úlohy, do ohrozených priestorov, najmä poškodených inžinierskych sietí. Za splnenie požiadavky zodpovedá zhotoviteľ.
 - c) Stavebné práce s osobitným nebezpečenstvom môže osoba vykonávať, len ak sa v jej blízkosti nachádza mimo ohrozeného priestoru ďalšia osoba určená zhotoviteľom, ktorá je schopná poskytnúť pomoc alebo privolať pomoc.
 - d) Podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri stavebných prácach a prácach s nimi súvisiacich (ďalej len „stavebné práce“) a podrobnosti o odbornej spôsobilosti na výkon niektorých pracovných činností ustanovuje **Vyhláška MPSVaR SR č. 147/2013 Z. z.** ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri stavebných prácach a prácach s nimi súvisiacich a podrobnosti o odbornej spôsobilosti na výkon niektorých pracovných činností, **hlavne:**

Stavenisko

Vymedzenie a príprava staveniska

- Pri vymedzovaní staveniska sa musí prihliadať na bezpečnosť priestorov a komunikácií v okolí staveniska a na bezpečnosť ďalších priestorov dotknutých stavebnými prácami.
- Stavenisko v zastavanom území obce musí byť oplotené do výšky najmenej 1,8 m. Líniová stavba alebo stavenisko, na ktorom sa vykonávajú krátkodobé práce, v zastavanom území obce sa ohradia dvojtyčovým zábradlím vysokým najmenej 1 m alebo sa zabezpečia iným vhodným bezpečnostným opatrením.
- Pri prácach vykonávaných na verejných komunikáciách, ktoré z prevádzkových dôvodov alebo technologických dôvodov nemožno ohradiť, bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci sa zabezpečí iným spôsobom, najmä riadením premávky na týchto komunikáciách alebo strážením počas trvania ohrozenia.
- Pracovisko, na ktorom sa vykonávajú práce iba z lešenia, debnenia, pracovných plošín alebo ak sa používa osobný ochranný pracovný prostriedok proti pádu, musí sa vymedziť a zabezpečiť ohradením dvojtyčovým zábradlím s výškou najmenej 1 m s tyčami upevnenými na nosných stĺpoch s dostatočnou stabilitou; na krátkodobé práce s jednoduchým náradím a pracovnými pomôckami, ak nepresiahnu pracovný rozsah jednej pracovnej zmeny, stačí vymedziť ohrozený priestor jednotyčovým zábradlím, prípadne lanom upevneným vo výške 1 m, alebo strážením priestoru počas ohrozenia osobou určenou zhotoviteľom.
- Všetky vstupy na stavenisko sa musia označiť bezpečnostným a zdravotným označením podľa osobitného predpisu (NV SR č. 387/2006 Z. z.) so zákazom vstupu na stavenisko osobám, ktoré tam neplnia pracovné úlohy.

Komunikácie

- Pred začatím staveniskovej dopravy a pri jej podstatnej zmene sa musia skontrolovať prejazdne profily a prevádzkové podmienky komunikácií. Nevyhovujúce komunikácie sa musia upraviť do bezpečného prevádzkového stavu.

- Šírka komunikácie určenej pre chodcov na stavenisku musí byť najmenej 0,75 m a pri obojsmernej premávke najmenej 1,5 m.
- Prekážky na dopravných komunikáciách ovplyvňujúce bezpečný prejazd, ako aj zákaz vjazdu a koniec cesty, sa musia označiť bezpečnostným a zdravotným označením podľa osobitného predpisu. (NV SR č. 387/2006 Z. z.)

Zabezpečenie otvorov a jám

- Otvory a jamy na stavenisku alebo komunikácii, kde hrozí nebezpečenstvo pádu osôb, musia byť vždy zakryté alebo ohradené pevným dvojtyčovým zábradlím vysokým najmenej 1 m.
- Zakrytie otvoru a jamy súvislým poklopom sa musí vykonať tak, aby ho nebolo možné pri prevádzke odstrániť alebo poškodiť. Únosnosť súvislého poklopu musí zodpovedať predpokladanej prevádzke.
- Otvory a jamy, v ktorých sa bezprostredne vykonávajú práce, sa nezakrývajú. Ak sa v blízkosti týchto otvorov a jám zdržujú ďalšie osoby vykonávajúce práce, musia byť otvory a jamy ohradené alebo strážené počas trvania ohrozenia.

Zvislé komunikácie

- Plochy všetkých schodísk a šikmých rámp na stavenisku musia mať nešmykľavý povrch. Voľné okraje, kde hrozí pád osôb z výšky alebo do hĺbky, musia byť zabezpečené pevným dvojtyčovým zábradlím vysokým najmenej 1 m.
- Rebrík možno používať len na krátkodobé a fyzicky nenáročné práce pri použití jednoduchého náradia, pri ktorých sa osoba vykonávajúca stavebné práce môže pridržovať aspoň jednou rukou alebo je zabezpečená proti pádu.
- Na rebríku sa nesmú vykonávať práce, pri ktorých sa používa pneumtické náradie, vstreľovací prístroj, reťazová píla a iné nebezpečné náradie.
- Po rebríku sa nesmie vynášať alebo znášať bremeno ťažšie ako 20 kg. Na rebríkoch sa nesmie pracovať nad sebou. Vystupovať a zostupovať po rebríku nesmie súčasne viac osôb. Pri vystupovaní alebo zostupovaní je osoba vykonávajúca stavebné práce otočená tvárou k rebríku a pridržá sa ho oboma rukami.
- Rebrík sa nesmie používať ako prechodový mostík a nesmie sa nadstavovať.
- Prenosný drevený rebrík používaný pri stavebnej práci môže byť dlhý najviac 8 m.
- Rebríky používané na výstup musia presahovať výstupnú plošinu najmenej o 1,1 m; to neplatí, ak sa možno spoľahlivo zachytiť o pevné držadlo alebo inú pevnú časť konštrukcie. Na zabezpečenie stability musí byť rebrík zabezpečený proti posunutiu, bočnému vychýleniu, prevráteniu alebo rozovretiu. Sklon jednoduchého rebríka nesmie byť menší ako 2,5 : 1.
- Za priečkami rebríka musí byť voľný priestor najmenej 0,18 m; pri päte rebríka zo strany prístupu musí byť voľný priestor najmenej 0,6 m.
- Na výstup a zostup medzi podlahami lešenia možno výnimočne použiť drevený zbíjaný rebrík s najväčšou dĺžkou 3,5 m s priečkami vsadenými do zdvojených postranníc, ktorý bol vyrobený podľa dokumentácie obsahujúcej výkres a výpočet.
- Na rebríku možno pracovať len na bezpečnom mieste rebríka; pri jednoduchom rebríku vo vzdialenosti chodidiel najmenej 0,8 m pod miestom horného opretia rebríka a pri dvojitom rebríku vo vzdialenosti chodidiel najmenej 0,5 m od horného konca rebríka. Pri práci na rebríku a pohybe po rebríku, ak sú chodidlá vo výške väčšej ako 5 m, sa musí použiť osobný ochranný pracovný prostriedok proti pádu, ktorý nesmie byť ukotvený o prenosný rebrík.
- Vizuálna prehliadka rebríka sa vykoná pri výdaji zo skladu alebo pri prijíme do skladu a pred každým použitím. Skúška rebríka sa vykonáva najmenej raz ročne; o vykonanej skúške sa vyhotoví záznam. Poškodené a neúplné rebríky sa nesmú používať.
- Pojazdne rebríky sa pred použitím musia stabilizovať oporami na dostatočne únosnom podklade.

Prerušenie stavebných prác

- Stavebné práce možno prerušiť až po vykonaní nevyhnutných opatrení na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na konkrétnom pracovisku na stavenisku, najmä po zabezpečení stability pracoviska a priestorovej tuhosti konštrukcie, zabezpečení otvorov, jám a voľných okrajov proti pádu pri práci vo výške a nad voľnou hĺbkou a zabezpečení bezpečného stavu pracovného prostriedku)

- Stavebné práce sa musia prerušiť, ak je ohrozená osoba, stavba, časť stavby alebo jej okolie v dôsledku zhoršených poveternostných podmienok, nevyhovujúceho technického stavu konštrukcie, stroja, nástroja alebo prístroja, v dôsledku prírodných živlov alebo iných nepredvídaných okolností. Po posúdení dôvodov prerušenia stavebných prác zodpovedná osoba rozhodne o ich prerušení.
- O prerušení stavebných prác podľa odseku 2 a o vykonaných nevyhnutných opatreniach na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci zodpovedná osoba vyhotoví záznam. Vo výkone stavebných prác možno pokračovať až na základe pokynu zodpovednej osoby.

Prerušenie prác vo výške a nad voľnou hĺbkou

- Práca vo výške a nad voľnou hĺbkou v priestoroch nechránených proti poveternostným vplyvom sa musí prerušiť pri
- búrke, silnom daždi, snežení, tvorení námrazy,
- vetre s rýchlosťou od 8 m.s-1 (5. Bf stupeň), ak ide o práce vykonávané na zavesených konštrukciách, na rebríkoch, ak sú chodidlá vo výške viac ako 5 m a pri použití osobného ochranného pracovného prostriedku proti pádu,
- vetre s rýchlosťou od 10, 8 m.s-1 (6. a vyšší Bf stupeň),
- viditeľnosti menej ako 30 m,
- teplote prostredia menej ako -10 o C alebo viac ako + 43 o C.

Pri prerušení prác musia byť všetky voľné časti zariadení, konštrukcie ako aj zdvíhacie prostriedky riadne zakotvené.

V prípade prác za zníženej viditeľnosti, tmy, sa môžu práce vykonávať len pri zabezpečení osvetlenia, celého pracovného priestoru vrátane obslužných priestorov v zmysle STN 36 0004 o intenzite min. 160 Luxov.

Ostatné podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na stavenisku sú uvedené v prílohe č. 1 Vyhlášky č. 147/2013 Z. z..

Zemné práce

Zabezpečenie výkopu

- Výkop v zastavanom území obce na verejných priestranstvách a výkop v uzavretých objektoch, kde sa súčasne vykonávajú aj iné práce, musí byť zakrytý alebo na hrane inak zabezpečený proti pádu. Ak je zabezpečenie vo vzdialenosti väčšej ako 1,5 m od hrany výkopu, za vyhovujúcu zábranu sa považuje jednotyčové zábradlie vysoké najmenej 1 m, nápadná prekážka vysoká najmenej 0,9 m alebo materiál z výkopu uložený v kyproch stave do výšky najmenej 0,9 m.
- Okraje výkopu sa nesmú zaťažovať do vzdialenosti 0,5 m od hrany výkopu. Hranice šmykového klinu sa musia určiť v projektovej dokumentácii. V priestore šmykového klinu výkopu sa na povrchu terénu nesmú vykonávať stavebné práce a iné práce, umiestňovať objekty a zariadenia staveniska, stroje a materiál okrem prípadov, keď je to vzhľadom na spôsob zabezpečenia stability steny výkopu a výpočtu uvedené v projektovej dokumentácii.
- Pri prerušení zemných prác sa zabezpečí pravidelná kontrola a údržba zábran, paženia, priechodov, výstražných a osvetľovacích telies.

Výkopové práce

- Pri súbežnom strojovom a ručnom vykonávaní zemných prác sa nikto nesmie zdržiavať v nebezpečnom dosahu stroja.
- Ak osoba obsluhujúca stroj nemá dostatočný výhľad na všetky miesta ohrozeného priestoru, nesmie pokračovať v práci.
- Pri ručnom vykonávaní výkopových prác musia byť osoby vykonávajúce stavebné práce rozmiestnené tak, aby sa navzájom nemohli ohroziť.
- Pri doprave materiálu do výkopu alebo z výkopu sa nesmie nikto zdržiavať v ohrozenom priestore.
- Pri zistení nebezpečných predmetov, munície alebo výbušnín sa musia práce zastaviť až do odstránenia týchto predmetov.

Ručná doprava zemín

- Na dopravu zeminy fúrikom alebo japonkou sa musí urobiť dostatočne široká a pevná dopravná komunikácia so sklonom najviac 1 : 5 bez prudkých prechodov a s nešmyklavým povrchom.
- Pri dopravovaní zásypov fúrikom do výkopu hlbokého viac ako 1,5 m sa musí na okraji výkopu zriadiť pevná zarážka s výškou najmenej 0,15 m.

Ostatné podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri zemných prácach sú uvedené v prílohe č. 2 Vyhlášky č. 147/2013 Z. z..

Zabezpečenie proti pádu predmetov a materiálu

- Materiál, náradie a pomôcky sa musia uložiť alebo skladovať vo výškach tak, aby po celý čas uloženia alebo skladovania boli zabezpečené proti pádu, skĺznutiu alebo zhodeniu počas práce a po jej ukončení, a to aj vetrom.
- Pracovné náradie sa nesmie zavesiť na časti odevu, ak nie je na to upravený alebo ak osoba vykonávajúca stavebné práce nepoužije vhodný výstroj, najmä pás s úpinkami.
- Konštrukcia na práce vo výške a nad voľnou hĺbkou sa nesmie preťažovať. Hmotnosť materiálu, zariadenia, pomôcok, náradia a osôb nesmie presahovať náhodné zaťaženie konštrukcie určené technickou normou.

Zabezpečenie miesta pod prácami vo výške a nad voľnou hĺbkou a jeho okolia

- Priestory, nad ktorými sa pracuje, musia sa zabezpečiť tak, aby nedošlo k ohrozeniu osôb vykonávajúcich stavebné práce a iných osôb.
 - Ohrozený priestor sa zabezpečí
 - vylúčením prevádzky,
 - použitím ochrannej konštrukcie, záchytnej konštrukcie alebo lešenia vybaveného záchytnými sieťami, ktoré vymedzujú ohrozený priestor a zachytávajú prípadný pád,
 - ohradením dvojtyčovým zábradlím s výškou najmenej 1 m s tyčami upevnenými na nosných stĺpoch s dostatočnou stabilitou; na krátkodobé práce s jednoduchým náradím a pracovnými pomôckami, ak nepresiahnu pracovný rozsah jednej pracovnej zmeny, stačí vymedziť ohrozený priestor jednotyčovým zábradlím, prípadne lanom upevneným vo výške 1 m, alebo
 - strážením priestoru počas ohrozenia osobou určenou zhotoviteľom.
 - o Ochranné pásmo, ktorým je ohrozený priestor vymedzený ohradením, musí mať šírku od okraja pracoviska alebo pracovnej podlahy najmenej
- a) 1,5 m pri práci vo výške od 3 m do 10 m vrátane,**
b) 2 m pri práci vo výške nad 10 m do 20 m vrátane,
c) 2,5 m pri práci vo výške nad 20 m do 30 m vrátane,
d) 1/10 výšky objektu pri práci vo výške nad 30 m.

Zhadzovanie predmetov, materiálu a odpadu

- Zhadzovať predmety, materiál a odpad z výšky možno, len ak
- je na miesto dopadu zamedzený prístup osobám, najmä ohradením, vylúčením prevádzky alebo strážením, a jeho okolie je chránené proti odrazu alebo rozstrelu zhodeného predmetu alebo materiálu,
- sa materiál zhadzuje na miesto dopadu uzavretým zariadením.
- Nesmú sa zhadzovať predmety, materiál a odpad, pri ktorých nemožno bezpečne predpokladať miesto dopadu alebo ktoré by mohli strhnúť osobu vykonávajúcu stavebné práce z výšky a do voľnej hĺbky.
- Ak pri zhadzovaní predmetov, materiálu a odpadu vzniká prašnosť, hluk alebo iný nežiaduci účinok, vykonajú sa ochranné opatrenia.

Ostatné podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vo výške a nad voľnou hĺbkou sú uvedené v prílohe č. 6 Vyhlášky č. 147/2013 Z. z..

Búracie práce a rekonštrukčné práce

Prieskum stavu stavby a prípravné práce

- Pred začatím búracích prác alebo rekonštrukčných prác sa musí uskutočniť prieskum stavu stavby a jej okolia, musia sa zistiť inžinierske siete a stav dotknutých vedľajších stavieb. Na prieskum sa musí využiť dokumentácia stavby a dokumentácia dotknutých vedľajších stavieb. O vykonanom prieskume stavieb sa vyhotovuje záznam.
- Na základe prieskumu stavu búranej alebo rekonštruovanej stavby alebo jej časti a jej statického posúdenia sa pre búracie práce alebo rekonštrukčné práce musí vypracovať technologický postup tak, aby počas prác nedošlo k neriadenému porušeniu stability stavby alebo jej časti.
- Pri zmene podmienok počas búracích prác a rekonštrukčných prác sa technologický postup musí upraviť tak, aby bola vždy zaistená bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci.
- Pred začatím búracích prác alebo rekonštrukčných prác sa ohrozený priestor musí vymedziť podľa technológie vykonávaných prác, musí sa zabezpečiť vstup do ohrozeného priestoru len osobám, ktoré tam plnia svoje pracovné úlohy, a zabezpečiť bezpečný vstup do objektu, ako aj zabezpečiť okolie ohrozené týmito prácami.
- Búracie práce sa môžu začať len na základe písomného pokynu vydaného zodpovednou osobou.

Zabezpečenie miesta búrania

- Pri búraní sa musí zabezpečiť ohrozený priestor, v ktorom sa búracie práce vykonávajú.
- Ohrozený priestor v zastavanom území sa musí vymedziť plným oplotením najmenej do výšky 1,8 m, ak tomu nebráni technológia búrania. Ak ohrozený priestor nemožno oplotiť, musí sa zabezpečiť strážením alebo iným vhodným spôsobom.
- Vstupy, výstupy, zostupy a vjazdy do priestorov búraných objektov a na jednotlivé pracoviská sa musia zabezpečiť od začiatku prác až do ich skončenia a viditeľne označiť.
- Materiál zo zbúranej časti stavby sa musí skladovať tak, aby neobmedzoval ďalší priebeh búracích prác.
- Tlakové nádoby na rezanie kyslíkom sa musia uložiť mimo dosahu nebezpečenstva, ktoré vzniká pri búraní.
- Postup prác pri oddeľovaní veľkých celkov musí vylúčiť prevrátenie alebo pád oddelených častí takým spôsobom alebo smerom, pri ktorom by mohla byť ohrozená bezpečnosť a zdravie osôb vykonávajúcich stavebné práce a iných osôb.
- Búranie sa môže prerušiť, len ak je zabezpečená stabilita búranej konštrukcie alebo jej časti. Stabilita búranej konštrukcie alebo jej časti sa zabezpečí aj v prípade nevyhnutného prerušenia búrania z dôvodov náhleho zhoršenia poveternostných podmienok.

Búranie zvislých konštrukcií

- Konštrukčné prvky sa môžu odstraňovať pri ručnom búraní iba vtedy, ak nie sú zaťažené.
- Pri ručnom búraní stien, ktoré stabilizujú vyčnievajúce konštrukcie, napríklad balkóny, arkieri, sa musia tieto konštrukcie zabezpečiť tak, aby nedošlo k nežiaducej strate ich stability.
- Ručné búranie nosných a nenosných konštrukcií sa zásadne vykonáva zvislým smerom zhora nadol.

Ostatné podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri búracích prácach a rekonštrukčných prácach sú uvedené v prílohe č. 7 Vyhlášky č. 147/2013 Z. z..

Práca so strojom

Podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci so strojom sú uvedené v prílohe č. 8 Vyhlášky č. 147/2013 Z. z.

Pri prevádzke stroja prevádzkovateľ/obsluha hlavne:

- zabezpečí obsluhovanie vybraného stroja osobou, ktorá má doklad o absolvovaní odbornej prípravy,
- určí zodpovednú osobu, ak stroj obsluhuje viacero osôb,
- **zabezpečí stabilitu stroja počas všetkých pracovných činností**; opory, tiahla, závesy alebo iné nastaviteľné prvky, ktorými sa zabezpečuje stabilita stroja počas prevádzky, sa nastavujú v pracovnej polohe v súlade s návodom a zabezpečia sa proti zaboreniu, posunutiu alebo uvoľneniu,
- zabezpečí výsuvné, sklopné a podobné časti stroja vrátane hadíc, elektrických prívodov a vedení tak, aby nemohlo dôjsť k ich styku s pohyblivými časťami stroja,

- zabezpečí, aby sa **neprekračovali prevádzkové parametre**, - **pri žeriave hlavný dôraz kladie na hmotnosť bremena a jeho vzdialenosť od stroja** (miesto uloženia a hmotnosti bremien sú uvedené v technickej správe a je potrebné ich zahrnúť aj do Bezpečných pracovných postupov)
- oznámi uvedenie stroja do chodu zvukovým alebo svetelným výstražným znamením, ak je ním stroj vybavený,
- **uvedie stroj do chodu až po odchode všetkých osôb z ohrozeného priestoru**,
- **zabezpečí na verejných komunikáciách stály dozor** osobou na to určenou, ktorá svetelnými signálmi, zvukovými signálmi, usmerňovaním premávky alebo inými pokynmi zaisťuje bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci,
- ovláda ručne vedený valec pri práci na svahu tak, aby osoba na obsluhu nebola na nižšej strane svahu, ako je valec,
- používa vibračný a ubíjací stroj len takým spôsobom a na takých pracoviskách, kde nehrozí nebezpečenstvo prenosu vibrácií a otrasov na objekty alebo výkopy, ktoré sa nachádzajú v blízkosti týchto strojov,
- zabezpečí stroj proti neoprávnenému použitiu pri prerušení prevádzky alebo ukončení prevádzky,
- udržuje trvale v čistote stanovište osoby obsluhujúcej stroj, plošiny, stúpačky, priečky a nášlapné pätky.

Stroj na zemné práce

- Pred začiatkom zemných prác sa vykonajú potrebné opatrenia, aby stroj nenarazil na vyčnievajúce pevné prekážky, ktoré sa musia vopred odstrániť, narušiť alebo viditeľne označiť. Požiarne hydranty, vodné a plynové uzávery a kanalizačné poklopy sa musia viditeľne označiť, aby sa nepoškodili.
- Stroj na zemné práce sa môže pohybovať alebo pracovať podľa únosnosti pôdy v takej vzdialenosti od okraja svahu a výkopu, aby nedošlo k zrúteniu stroja. Ak táto vzdialenosť nie je určená v technologickom postupe, určí ju zodpovedná osoba.
- Ak je stroj v pohybe, nikto sa nesmie zdržiavať v jeho nebezpečnom dosahu, pred ním v smere jazdy ani medzi ťahačom a vlečeným strojom.
- Stroj sa môže pohybovať alebo pracovať pod stenou alebo svahom v takej vzdialenosti, aby nevzniklo nebezpečenstvo jeho zasypania.
- Pri jazde stroja a práci stroja na svahu sa musí používať taká technika jazdy, aby nedošlo k nebezpečnému posunutiu ťažiska stroja a strate jeho stability.
- Pri práci stroja, ktorý je vybavený viacerými pracovnými zariadeniami, musia byť nepoužívané pracovné zariadenia umiestnené v predpísanej prepravnej polohe a mechanicky zabezpečené.
- Pri práci viacerých strojov na jednom pracovisku musí byť medzi nimi zachovaná taká vzdialenosť, aby nedošlo k ohrozeniu ich prevádzky.
- Pri nakladaní materiálu na dopravné prostriedky sa môže manipulovať so strojom alebo s pracovným zariadením stroja len tak, aby nenarážali do dopravného prostriedku. Materiál sa musí na ložnú plochu uložiť rovnomerne.
- Pri jazde s naloženým materiálom sa pracovné zariadenie stroja musí zabezpečiť v prepravnej polohe, aby nedošlo k strate stability stroja a obmedzeniu viditeľnosti z kabíny.
- Stroj na kolesovom podvozku a cestný valec sa vybavujú najmenej dvoma podkladacími klinmi, ak v návode nie je určený väčší počet.
- Ak osoba obsluhujúca stroj opustí stroj, pracovné zariadenie stroja musí byť spustené na zem, na podložku na zemi alebo umiestnené v predpísanej prepravnej polohe a mechanicky zabezpečené.
- Pri hnutí horniny dozérom nesmie byť jeho radlice presahovať cez okraj svahu alebo výkopu.

Rýpadlá, nakladače a univerzálne dokončovacie stroje

- Výložník lanových rýpadiel možno prestavovať len s nezaťaženým pracovným zariadením, ak v návode nie je určené inak.
- Pri spúšťaní a zdvíhaní výložníka pri prácach na svahu musí byť výložník nasmerovaný v osi stroja proti svahu vždy tak, aby nedochádzalo k nebezpečnému posunutiu ťažiska stroja a k strate jeho stability.
- Ak pri rýpaní vzniknú previsy, musia sa neodkladne odstrániť.

- Ak nie je v návode alebo v technických podmienkach výrobcu určené inak, pri prevádzke stroja sa nesmie
 - roztlákať hornina dnom lopaty,
 - vyrovnávať terén otáčaním lopaty,
 - vytrhávať bremeno pracovným zariadením stroja.
- Lopata rýpadla sa môže čistiť len pri vypnutom motore stroja a na mieste, kde nehrozí nebezpečenstvo zosuvu hmôt. Lopata sa pritom musí položiť a musí mať uzatvorenú klapku. Po vyčistení lopaty a pred uvedením stroja do prevádzky sa osoba obsluhujúca stroj presvedčí, či osoba, ktorá čistila lopatu, je v bezpečnej vzdialenosti od stroja.
- Používanie prídavného zdvíhacieho zariadenia upravujú slovenské technické normy.

Stroj na zhutňovanie

- Ponorný elektrický vibrátor alebo príložný elektrický vibrátor sa môže pripojiť len na zdroj s napätím a frekvenciou podľa údajov na výrobnom štítku alebo podľa návodu.
- Pohyblivé privody ponorného elektrického vibrátora alebo príložného elektrického vibrátora sa musia klásť a zabezpečiť tak, aby sa nemohli mechanicky poškodiť.

Zabezpečenie stroja pri prerušení a ukončení prác

- Pri prerušení práce alebo ukončení práce musí byť stroj zabezpečený tak, aby nemohol byť zdrojom ohrozenia alebo nemohol byť neoprávnene použitý.
- Pri prerušení práce sa mobilný stroj, ak to umožňuje jeho konštrukcia, musí zabezpečiť proti samovoľnému pohybu aspoň zabrzdzením parkovacou brzdou alebo pracovným zariadením spusteným na zem.
- Po ukončení práce sa mobilný stroj musí zabezpečiť proti samovoľnému pohybu
 - zakladacími klinmi,
 - pracovným zariadením spusteným na zem alebo
 - zaradením najnižšieho rýchlostného stupňa a zabrzdzením parkovacou brzdou.
- Po ukončení práce a pri každom jej prerušení sa proti samovoľnému pohybu musí zabezpečiť aj pracovné zariadenie mobilného stroja spustením na zem alebo umiestnením do predpísanej prepravnej polohy, v ktorej sa mechanicky zabezpečí.
- Mobilný stroj sa musí odstaviť na vhodné stanovište, kde nezasahuje do pozemných komunikácií, nie je ohrozený padajúcimi predmetmi a nie je ohrozená stabilita mobilného stroja.
- Nedostatky stroja a prevádzkové odchýlky zistené počas prevádzky sa zaznamenávajú do prevádzkového denníka. Pri výmene osoby obsluhujúcej stroj sa striedajúca obsluhujúca osoba oboznámi s neodstránenými nedostatkami stroja.

Výmena a nastavovanie pracovného zariadenia stroja

- Výmena alebo nastavovanie pracovného zariadenia stroja sa vykonáva podľa návodu.
- Pracovné zariadenie stroja alebo jeho časť, ktoré môžu pri montáži, demontáži a nastavovaní spôsobiť úraz, sa musia bezpečne zaistiť proti samovoľnému pohybu a strate stability.
- Na výmenu a nastavovanie pracovného zariadenia stroja alebo jeho časti musí byť vymedzený voľný priestor, ktorý umožní bezpečný výkon práce.

